

Υπόθεση C-430/21

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

14 Ιουλίου 2021

Αιτούν δικαστήριο:

Curtea de Apel Craiova (Ρουμανία)

Ημερομηνία της απόφασεως του αιτούντος δικαστηρίου:

7 Ιουλίου 2021

Καταγγέλλον:

RS

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Καταγγελία με αντικείμενο τη διάρκεια ποινικής διαδικασίας, η οποία υποβλήθηκε από τον καταγγέλλοντα RS ενώπιον του Curtea de Apel Craiova – Secția penală și justiție juvenilă – Colegiul pentru drepturi și libertăți (εφετείου Craiova, Ρουμανία – ποινικό τμήμα και τμήμα ανηλίκων – δικαστικός σχηματισμός για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες) και αφορά τη διάρκεια της εξέτασης ανακριτικής δικογραφίας τμημάτων της εισαγγελίας του Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția pentru investigarea infracțiunilor din justiție (Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Ρουμανία – Υπηρεσία διερεύνησης των αδικημάτων που διαπράττονται εντός του δικαστικού σώματος· στο εξής: SIIJ).

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως

Δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ ζητείται η ερμηνεία του άρθρου 2 και του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, καθώς και του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

Προδικαστικά ερωτήματα

1) Αντιβαίνει στην αρχή της ανεξαρτησίας των δικαστών, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 ΣΕΕ και με το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εθνική διάταξη όπως το άρθρο 148, παράγραφος 2, του Constituția României (Συντάγματος της Ρουμανίας), στο πλαίσιο της ερμηνείας που δόθηκε από το Curtea Constituțională (Συνταγματικό Δικαστήριο, Ρουμανία) με την 390/2021 απόφασή του, κατά την οποία τα εθνικά δικαστήρια δεν είναι αρμόδια να εξετάζουν τη συμβατότητα εθνικής διάταξης η οποία έχει κριθεί συνταγματική με απόφαση του Curtea Constituțională (Συνταγματικού Δικαστηρίου) προς τις διατάξεις του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

2) Αντιβαίνει στην αρχή της ανεξαρτησίας των δικαστών, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 ΣΕΕ και με το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εθνική διάταξη όπως το άρθρο 99, στοιχείο ζ, του ρουμανικού legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor (νόμου 303/2004 περί του καθεστώτος των δικαστών και των εισαγγελέων), η οποία επιτρέπει την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας και την επιβολή πειθαρχικών κυρώσεων σε βάρος δικαστή λόγω μη τήρησης απόφασης του Curtea Constituțională (Συνταγματικού Δικαστηρίου), στην περίπτωση στην οποία αυτός καλείται να αναγνωρίσει την κατά προτεραιότητα εφαρμογή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε σχέση με το σκεπτικό απόφασης του Curtea Constituțională (Συνταγματικού Δικαστηρίου), εθνική διάταξη η οποία στερεί από τον εν λόγω δικαστή τη δυνατότητα να εφαρμόσει απόφαση του ΔΕΕ η οποία κατά την κρίση του υπερισχύει;

3) Αντιβαίνουν στην αρχή της ανεξαρτησίας των δικαστών, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 ΣΕΕ και με το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εθνικές δικαστικές πρακτικές οι οποίες απαγορεύουν στον δικαστή, επ' απειλή πειθαρχικών κυρώσεων, να εφαρμόζει τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ποινικές διαδικασίες, όπως η διαφορά με αντικείμενο την εύλογη διάρκεια ποινικής διαδικασίας, η οποία ρυθμίζεται από το άρθρο 488¹ του ρουμανικού Codul de procedură penală (Κώδικα Ποινικής Δικονομίας);

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και σχετική νομολογία της Ένωσης

Άρθρο 2, άρθρο 4, παράγραφος 3, και άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, καθώς και άρθρο 47 του Χάρτη.

Απόφαση της 18ης Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, EU:C:2021:393· στο εξής: απόφαση της 18ης Μαΐου 2021)

Απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117), σκέψεις 42 έως 44).

Απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (Πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, σκέψη 48).

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Constituția României (Σύνταγμα της Ρουμανίας), άρθρο 11, παράγραφος 3, κατά το οποίο, όταν μια Συνθήκη, στην οποία πρέπει να προσχωρήσει η Ρουμανία, περιλαμβάνει διατάξεις αντίθετες προς το Σύνταγμα, η επικύρωσή της μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον κατόπιν αναθεώρησης του Constituția (Συντάγματος), και άρθρο 148, παράγραφοι 2 και 4, κατά το οποίο οι διατάξεις των ιδρυτικών Συνθηκών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι δεσμευτικές κοινοτικές ρυθμίσεις υπερισχύουν των αντίθετων διατάξεων των εθνικών νόμων (παράγραφος 2) και, σύμφωνα με το οποίο, το Κοινοβούλιο, ο Πρόεδρος της Ρουμανίας, η Κυβέρνηση και η δικαστική εξουσία εγγυώνται την εκτέλεση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την Πράξη Προσχώρησης και από τις διατάξεις της παραγράφου 2 (παράγραφος 4).

Codul penal (Ποινικός Κώδικας), άρθρο 297, περί κατάχρησης εξουσίας, κατά το οποίο ο δημόσιος υπάλληλος ο οποίος, κατά την άσκηση των καθηκόντων του, δεν προβαίνει σε πράξη ή την εκτελεί πλημμελώς και εξ αυτού του λόγου προκαλείται ζημία ή προσβάλλονται τα δικαιώματα ή τα έννομα συμφέροντα προσώπου τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή 2 έως 7 ετών και απαγόρευση άσκησης δημόσιου αξιώματος· άρθρο 283, περί κατάχρησης δικαστικής εξουσίας, κατά το οποίο όποιος ασκεί ποινική δίωξη ή λαμβάνει προληπτικό μέτρο περιοριστικό της ελευθερίας ή διατάσσει την παραπομπή προσώπου στο ακροατήριο, μολοντί έχει επίγνωση της αθωότητας του τελευταίου, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης 3 μηνών έως 3 ετών και απαγόρευση άσκησης δημόσιου αξιώματος.

Codul de procedură penală (Κώδικας Ποινικής Δικονομίας), άρθρα 488¹ έως 488⁶, τα οποία ρυθμίζουν τις καταγγελίες σχετικά με την υπέρβαση της εύλογης διάρκειας των διαδικασιών. Κατά τις εν λόγω διατάξεις, μια τέτοια καταγγελία μπορεί να υποβληθεί, με αίτημα την επιτάχυνση της διαδικασίας, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η δίωξη των αδικημάτων δεν ασκείται εντός εύλογης προθεσμίας. Για τις εκκρεμείς ποινικές υποθέσεις, η καταγγελία αυτή μπορεί να υποβληθεί μετά την παρέλευση ενός έτους από την άσκηση της ποινικής δίωξης και η εξέτασή της της εμπίπτει στην αρμοδιότητα του δικαστή για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες ο οποίος είναι διορισμένος στο αρμόδιο για την εκδίκαση της υπόθεσης δικαστήριο. Ο εν λόγω δικαστής, όταν κρίνει ότι η καταγγελία είναι βάσιμη, ορίζει την προθεσμία εντός της οποίας ο εισαγγελέας οφείλει να

αποφανθεί επί της υπόθεσης, χωρίς, ωστόσο, να μπορεί να δώσει κατευθύνσεις ούτε να προτείνει λύσεις επί πραγματικών ή νομικών ζητημάτων.

Legea nr. 304/2004, privind organizarea judiciară (νόμος 304/2004 περί της οργάνωσης του δικαστικού συστήματος), άρθρα 88¹ έως 88¹¹, περί της σύστασης της SIIJ (το κείμενο των εν λόγω διατάξεων επαναλαμβάνεται στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στην υπόθεση C-127/19).

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2018, privind unele măsuri pentru operationalizarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție (πράξη νομοθετικού περιεχόμενου 90/2018 περί της θέσπισης ορισμένων μέτρων για τους όρους λειτουργίας της Υπηρεσίας διερεύνησης των αδικημάτων που διαπράττονται εντός του δικαστικού σώματος)

Legea nr. 303/2004, privind statutul judecătorilor și procurorilor (νόμος 303/2004 περί του καθεστώτος των δικαστών και των εισαγγελέων), άρθρο 99, στοιχείο ζ, κατά το οποίο η μη τήρηση των αποφάσεων του Curtea Constituțională (Συνταγματικού Δικαστηρίου) συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα.

Απόφαση αριθ. 1039/2012 του Curtea Constituțională României (Συνταγματικού Δικαστηρίου· στο εξής: CCR), η οποία ορίζει ότι οι αποφάσεις του Δικαστηρίου είναι δεσμευτικές erga omnes σε επίπεδο κρατών μελών.

Απόφαση αριθ. 390/2021 του CCR, με την οποία απορρίφθηκε η ένσταση αντισυνταγματικότητας των διατάξεων των άρθρων 88¹ έως 88⁹ του legea nr. 304/2004 (νόμου 304/2004), καθώς και της ordonanța de urgență nr. 90/2018 (πράξης νομοθετικού περιεχόμενου 90/2018), σκέψεις 81 και 83 έως 87 (μέρη τα οποία επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο):

«81. Η σχέση μεταξύ του εθνικού δικαίου και του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης διέπεται από ειδική ρύθμιση του Constituția României (Συντάγματος της Ρουμανίας) υπό τους όρους του άρθρου 148, παράγραφοι 2 και 4 [...]. Συνεπώς, η ρήτρα προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση περιέχει, επικουρικός, ρήτρα συμβατότητας με το δίκαιο [της Ένωσης], κατά την οποία όλα τα εθνικά όργανα του κράτους οφείλουν, κατ' αρχήν, να μεταφέρουν στο εσωτερικό δίκαιο και να εφαρμόζουν το δίκαιο [της Ένωσης]. Το ίδιο ισχύει για το [CCR] το οποίο διασφαλίζει, δυνάμει του άρθρου 148 του Constituția (Συντάγματος), την κατά προτεραιότητα εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου. **Πάντως, αυτή η κατά προτεραιότητα εφαρμογή δεν πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια του αποκλεισμού ή της άρνησης της εθνικής συνταγματικής ταυτότητας, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 11, παράγραφος 3, σε συνδυασμό με το άρθρο 152 του Constituția (Συντάγματος), ως εγγύηση ενός ουσιαστικού πυρήνα της ταυτότητας του Constituția României (Συντάγματος της Ρουμανίας), ο οποίος δεν πρέπει να σχετικοποιείται στο πλαίσιο της διαδικασίας ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Βάσει της εν λόγω συνταγματικής ταυτότητας, το [CCR] είναι αρμόδιο να διασφαλίζει την υπεροχή του Constituția (Συντάγματος) στην επικράτεια της Ρουμανίας [βλ., mutatis mutandis, απόφαση της 30ής Ιουνίου**

2009, 2 BvE 2/08 κ.ά., η οποία εκδόθηκε από το Bundesverfassungsgericht (Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο) της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας]. Σύμφωνα με τη ρήτρα προσαρμογής που περιλαμβάνεται στο ίδιο το κείμενο του άρθρου 148 του Constituția (Συντάγματος), η Ρουμανία δεν μπορεί να εκδώσει νομοθετική πράξη αντίθετη προς τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει ως κράτος μέλος [...], ωστόσο, οι εν λόγω υποχρεώσεις έχουν ασφαλώς ένα συνταγματικό όριο, το οποίο στηρίζεται στην έννοια της “εθνικής συνταγματικής ταυτότητας”. [...]

83. Το παρόν δικαστήριο κρίνει ότι ένα δικαστήριο είναι αρμόδιο να εξετάζει τη συμβατότητα διάταξης “των εθνικών νόμων”, ήτοι διάταξης της εθνικής έννομης τάξης, με τις διατάξεις του ευρωπαϊκού δικαίου υπό το πρίσμα του άρθρου 148 του Constituția (Συντάγματος) και εάν διαπιστώσει την ύπαρξη αντίθεσης, έχει την εξουσία να εφαρμόζει κατά προτεραιότητα τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης στις διαφορές στις οποίες προσβάλλονται τα ατομικά δικαιώματα των πολιτών. Σε κάθε περίπτωση, το παρόν δικαστήριο διαπιστώνει ότι με τις έννοιες “εθνικοί νόμοι” και “εθνικό δίκαιο”, το Constituția (Σύνταγμα) αναφέρεται αποκλειστικά στην ενδοσυνταγματική νομοθεσία, δεδομένου ότι το Constituția (Σύνταγμα) έχει διατηρήσει την ανώτερη ιεραρχική θέση του δυνάμει του άρθρου του 11, παράγραφος 3. Τούτου λεχθέντος, [...] **το άρθρο 148 του Constituția (Συντάγματος) δεν αναγνωρίζει στο δίκαιο της Ένωσης κατά προτεραιότητα εφαρμογή έναντι του Constituția României (Συντάγματος της Ρουμανίας), και επομένως ένα εθνικό δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να εξετάζει τη συμβατότητα διάταξης του εθνικού δικαίου, η οποία έχει κριθεί συνταγματική υπό το πρίσμα του άρθρου 148 του Constituția (Συντάγματος), με τις διατάξεις του ευρωπαϊκού δικαίου.** Το σύστημα του ρουμανικού δικαίου αποτελείται από το σύνολο των νομικών κανόνων τους οποίους έχει θεσπίσει το ρουμανικό κράτος και οι οποίοι πρέπει να συνάδουν με την αρχή της υπεροχής του Constituția (Συντάγματος), καθώς και με την αρχή της νομιμότητας, οι οποίες αποτελούν την ουσία των αρχών του κράτους δικαίου και κατοχυρώνονται στο άρθρο 1, παράγραφος 5, του Constituția (Συντάγματος), κατά το οποίο “στη Ρουμανία η τήρηση του Constituția (Συντάγματος), της υπεροχής του Constituția (Συντάγματος) και των νόμων είναι δεσμευτική”, δεδομένου ότι η μοναδική νομοθετική εξουσία της χώρας είναι το Κοινοβούλιο και ότι το κράτος είναι οργανωμένο σύμφωνα με την αρχή της διάκρισης και της ισορροπίας των εξουσιών —νομοθετικής, εκτελεστικής και δικαστικής— στο πλαίσιο της συνταγματικής δημοκρατίας. Ωστόσο, η συνταγματική δημοκρατία σε ένα κράτος δικαίου δεν συνιστά αφηρημένη έννοια, αλλά την πραγματική πτυχή ενός συστήματος στο πλαίσιο του οποίου η υπεροχή του Constituția (Συντάγματος) περιορίζει την κυριαρχία του νομοθέτη, ο οποίος, κατά τη διαδικασία θέσπισης των νομικών κανόνων και την έκδοση νομοθετικών πράξεων, πρέπει να λαμβάνει υπόψη σειρά αρχών συνταγματικής ισχύος [...].

84. Το παρόν δικαστήριο διαπιστώνει ότι το ΔΕΕ, αναγνωρίζοντας τον δεσμευτικό χαρακτήρα της απόφασης 2006/928, περιόρισε τα αποτελέσματά της από διπλή σκοπιά: αφενός, έκρινε ότι οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την απόφαση emπίπτουν στα καθήκοντα των αρμόδιων ρουμανικών αρχών για

θεσμική συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (σκέψη 177 της απόφασης), ως εκ τούτου, στα καθήκοντα των οργάνων πολιτικού χαρακτήρα, του Κοινοβουλίου και της Κυβέρνησης της Ρουμανίας, και, αφετέρου, ότι οι εν λόγω υποχρεώσεις πρέπει να τηρούνται υπό το πρίσμα της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 4 ΣΕΕ. *Βάσει της εν λόγω διπλής σκοπιάς, οι υποχρεώσεις δεν μπορούν να βαρύνουν τα δικαστήρια, τα όργανα του κράτους τα οποία δεν έχουν την εξουσία να συνεργάζονται με όργανο πολιτικού χαρακτήρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.*

85. Συνεπώς, το παρόν δικαστήριο διαπιστώνει ότι η εφαρμογή του σημείου 7 του διατακτικού της απόφασης, κατά το οποίο ένα δικαστήριο “μπορεί να αφήσει ανεφάρμοστη, με δική του πρωτοβουλία, εθνική διάταξη η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της απόφασης 2006/928 και την οποία το εν λόγω δικαστήριο θεωρεί, υπό το πρίσμα απόφασης του Δικαστηρίου, αντίθετη προς την απόφαση αυτή ή προς το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ”, δεν βρίσκει έρεισμα στο *Constituția României* (Σύνταγμα της Ρουμανίας), στο μέτρο που, όπως διευκρινίστηκε προηγουμένως, το άρθρο 148 του *Constituția* (Συντάγματος) κατοχυρώνει την κατά προτεραιότητα εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου έναντι των αντίθετων διατάξεων των εθνικών νόμων. Ως εκ τούτου, οι εκθέσεις ΜΣΕ (Μηχανισμού για τη συνεργασία και τον έλεγχο), οι οποίες καταρτίζονται βάσει της απόφασης 2006/928, δεν συνιστούν, από πλευράς περιεχομένου και αποτελεσμάτων, όπως αυτά καθορίστηκαν με την απόφαση του ΔΕΕ της 18ης Μαΐου 2021, κανόνες του ευρωπαϊκού δικαίου στους οποίους ένα δικαστήριο οφείλει να αναγνωρίσει κατά προτεραιότητα εφαρμογή, αφήνοντας ανεφάρμοστη την εθνική ρύθμιση. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να παρασχεθεί στο εθνικό δικαστήριο η δυνατότητα να αποφανθεί επί της κατά προτεραιότητα εφαρμογής συστάσεων σε βάρος της εθνικής νομοθεσίας, δεδομένου ότι οι εκθέσεις ΜΣΕ δεν συνιστούν νομοθετικές πράξεις και, ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατή η σύγκρουσή τους με την εθνική νομοθεσία. Το συμπέρασμα αυτό επιβάλλεται κατά μείζονα λόγο στην περίπτωση κατά την οποία η εθνική ρύθμιση έχει κριθεί σύμφωνη προς το *Constituția* (Σύνταγμα) από το εθνικό συνταγματικό δικαστήριο υπό το πρίσμα των διατάξεων του άρθρου 148 του *Constituția* (Συντάγματος).

86. Τέλος, το παρόν δικαστήριο επισημαίνει ότι η αρχή του κράτους δικαίου *συνεπάγεται την ασφάλεια δικαίου*, ήτοι τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη των αποδεκτών ως προς τα αποτελέσματα των ισχυουσών νομικών διατάξεων και ως προς τις λεπτομέρειες εφαρμογής τους, με αποτέλεσμα κάθε ιδιώτης να μπορεί να καθορίσει κατά τρόπο προβλέψιμο τη συμπεριφορά του. Επομένως, εάν ορισμένα δικαστήρια αφήσουν αυτεπαγγέλτως ανεφάρμοστες εθνικές διατάξεις οι οποίες, κατά την κρίση τους, είναι αντίθετες προς το ευρωπαϊκό δίκαιο, ενώ άλλα εφαρμόσουν τις ίδιες εθνικές ρυθμίσεις, θεωρώντας ότι συνάδουν με το ευρωπαϊκό δίκαιο, το κριτήριο της προβλεψιμότητας του κανόνα επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό, πράγμα το οποίο συνεπάγεται σοβαρή ανασφάλεια δικαίου και, εμμέσως, παραβίαση της αρχής του κράτους δικαίου.

87. Εν κατακλείδι, δεδομένου ότι η απόφαση της 18ης Μαΐου 2021 που εξέδωσε το ΔΕΕ στην υπόθεση C-355/19 δεν μπορεί να θεωρηθεί στοιχείο ικανό να

οδηγήσει σε νομολογιακή μεταστροφή όσον αφορά τη διαπίστωση του αντίκτυπου της απόφασης 2006/928/EK επί του ελέγχου συνταγματικότητας, και, εμμέσως, όσον αφορά την παράβαση του άρθρου 148 του Constituția (Συντάγματος), το Curtea Constituțională (Συνταγματικό Δικαστήριο) απορρίπτει ως αβάσιμη την ένσταση αντισυνταγματικότητας των διατάξεων του άρθρου 88¹, παράγραφοι 1 έως 5, των άρθρων 88² έως 88⁷, του άρθρου 88⁸, παράγραφος 1, στοιχεία α έως ε και ε, και παράγραφος 2, καθώς και του άρθρου 88⁹ του legea nr. 304/2004 (νόμου 304/2004)».

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Την 1η Απριλίου 2020 η σύζυγος του καταγγέλλοντος RS υπέβαλε έγκληση σε βάρος τριών προσώπων τα οποία είχαν την ιδιότητα των προστατευόμενων μαρτύρων στην υπόθεση αριθ. 1272/63/2018 για το αδίκημα της ψευδούς κατάθεσης. Με την ίδια έγκληση διατύπωσε κατηγορίες σε βάρος ενός ιατροδικαστή, προσάπτοντάς του την τέλεση των αδικημάτων της ψευδούς κατάθεσης και της κατάχρησης εξουσίας, καθώς και σε βάρος τριών δικαστικών λειτουργών —ενός εισαγγελέα και δύο δικαστών—, προσάπτοντας στον πρώτο εξ αυτών τα αδικήματα της κατάχρησης δικαστικής εξουσίας και της κατάχρησης εξουσίας και στους άλλους δύο το αδίκημα της κατάχρησης εξουσίας.
- 2 Όσον αφορά τον εισαγγελέα, στην έγκληση διαλαμβανόταν, κατ' ουσίαν, ότι είχε ασκήσει ποινικές διώξεις προσβάλλοντας τα δικαιώματα άμυνας του καταγγέλλοντος και ότι είχε διατάξει την παραπομπή στο ακροατήριο στηριζόμενος σε ψευδείς μαρτυρικές καταθέσεις.
- 3 Όσον αφορά τους δικαστές, στην έγκληση διαλαμβανόταν ότι κατά τη διάρκεια της κατ' έφεση δίκης, παραβιάστηκε η απόφαση αριθ. 250/2019 του CCR λόγω μη εξέτασης και μη διατύπωσης κρίσης επί αιτήματος νομικού επαναχαρακτηρισμού, με αποτέλεσμα την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας.
- 4 Της έγκλησης επιλήφθηκε η SIIJ, καθόσον η έγκληση αυτή αφορούσε επίσης πρόσωπα που είχαν την ιδιότητα του δικαστικού λειτουργού, ενώ στις 14 Απριλίου 2020 ο εισαγγελέας της SIIJ άσκησε ποινική δίωξη για τα αδικήματα της ψευδούς κατάθεσης, της κατάχρησης δικαστικής εξουσίας και της κατάχρησης εξουσίας, τα οποία προβλέπονται στα άρθρα 273, 283 και 297 του Codul penal (Ποινικού Κώδικα).
- 5 Στις 10 Ιουνίου 2021 ο RS υπέβαλε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου —Curtea de Apel Craiova – Colegiul pentru drepturi și libertăți (εφετείου Craiova – δικαστικός σχηματισμός για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες)— καταγγελία με αντικείμενο τη διάρκεια της εκκρεμούς ενώπιον της SIIJ ποινικής διαδικασίας, ζητώντας από το δικαστήριο να καθορίσει την προθεσμία εντός της οποίας ο εισαγγελέας που επιλήφθηκε της υπόθεσης οφείλει να αποφανθεί επ' αυτής.

- 6 Μετά τη διαβίβαση της ποινικής δικογραφίας από την SIIJ στο αιτούν δικαστήριο, κατόπιν αιτήματός του, το εν λόγω δικαστήριο διαπιστώνει ότι η δικογραφία αυτή περιλαμβάνει 90 αρχεία, τα οποία συνίστανται, κατά μείζονα λόγο, στην έγκληση και στα αιτήματα που διατύπωσε ο RS —μέσω του συνηγόρου της επιλογής του— να λάβει γνώση του αριθμού πινακίου, να ενημερωθεί για τη διεξαγωγή οποιασδήποτε πράξης της προδικασίας, να λάβει γνώση και φωτοαντίγραφα της δικογραφίας, καθώς και σε αιτήσεις που έμειναν αναπάντητες, στο κατηγορητήριο του εισαγγελέα MR, σε ένα σημείωμα της 10ης Ιουνίου 2021, με το οποίο ζητήθηκε από το Curtea de Apel Craiova (εφετείο Craiova) να επιδώσει την ποινική απόφαση αριθ. 1427/2019 η οποία εκδόθηκε από τον δικαστικό σχηματισμό που επιλήφθηκε της έγκλησης, σε δύο έντυπα τα οποία περιείχαν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του ζημιωθέντος και της συζύγου του, στο απόσπασμα του ποινικού μητρώου του ζημιωθέντος RS, καθώς και σε απόσπασμα της βάσης δεδομένων Ecris το οποίο αφορά τη δικογραφία αριθ. 1272/63/2018.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασεως περί παραπομπής

- 7 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, κατ' αρχάς, ότι στο πλαίσιο της υπόθεσης της οποίας έχει επιληφθεί, το αίτημα του RS πρέπει είτε να γίνει δεκτό είτε να απορριφθεί. Σε περίπτωση απόρριψης, η δικογραφία πρέπει να επιστραφεί στον εισαγγελέα για τον λόγο ότι δεν παραβιάστηκε η εύλογη διάρκεια. Σε περίπτωση αποδοχής, το δικαστήριο πρέπει να ορίσει προθεσμία για την επεξεργασία της δικογραφίας, η οποία επιστρέφει στον εισαγγελέα, πλην όμως η μη τήρηση της εν λόγω προθεσμίας δεν επιφέρει καμία έννομη συνέπεια.
- 8 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η έκδοση της απόφασης επί της υπόθεσης της οποίας έχει επιληφθεί απαιτεί την εξέταση της εθνικής ρύθμισης που προβλέπει τη σύσταση και λειτουργία της SIIJ, των κριτηρίων που διατύπωσε το Δικαστήριο στην απόφασή του της 18ης Μαΐου 2021 προκειμένου να κρίνει εάν οι ενέργειες της SIIJ αντιβαίνουν στο δίκαιο της Ένωσης, καθώς και του αντίκτυπου της απόφασης αριθ. 390/2021 του CCR.
- 9 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει κατ' αρχάς ότι στο ρουμανικό δίκαιο ο δεσμευτικός χαρακτήρας των αποφάσεων του Δικαστηρίου συνάγεται εμμέσως από το άρθρο 148, παράγραφοι 2 και 4, του Constituția (Συντάγματος), ενώ διαπιστώθηκε και από το CCR στην απόφαση αριθ. 1039/2012, με την οποία το τελευταίο έκρινε ότι «οι [προδικαστικές] αποφάσεις [του Δικαστηρίου] είναι δεσμευτικές erga omnes σε επίπεδο όλων των κρατών μελών [...]» και ότι «τα έννομα αποτελέσματα της προδικαστικής αποφάσεως του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν επισημανθεί στη νομολογία. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο του Λουξεμβούργου έκρινε ότι μια τέτοια απόφαση, η οποία αφορά την ερμηνεία ή το κύρος πράξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεσμεύει το δικαστήριο που υπέβαλε την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, ενώ η ερμηνεία, η οποία αποτελεί ενιαίο σύνολο με τις ευρωπαϊκές διατάξεις τις οποίες ερμηνεύει το Δικαστήριο, είναι επίσης δεσμευτική και για τα λοιπά εθνικά δικαστήρια, τα

οποία δεν μπορούν να ερμηνεύσουν τα ίδια τις εν λόγω διατάξεις. Ομοίως, το αποτέλεσμα των προδικαστικών αποφάσεων είναι άμεσο, υπό την έννοια ότι οι πολίτες των κρατών μελών δικαιούνται να επικαλούνται απευθείας τους ευρωπαϊκούς κανόνες ενώπιον των εθνικών και ευρωπαϊκών δικαστηρίων, ακόμη και αναδρομικώς, υπό την έννοια ότι η ερμηνεία κανόνα δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία δόθηκε στο πλαίσιο προδικαστικής παραπομπής, διαφωτίζει και διευκρινίζει τη σημασία και το περιεχόμενο του κανόνα αυτού από τον χρόνο της θέσης του σε ισχύ [...]».

- 10 Ομοίως, όσον αφορά τον αποσαφηνιστικό χαρακτήρα των προδικαστικών αποφάσεων του Δικαστηρίου, το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στη σκέψη 59 της απόφασης της 22ας Σεπτεμβρίου 2016, Microsoft Mobile Sales International, πρώην Nokia Italia κ.λ.π. (C-110/15).
- 11 Το αιτούν δικαστήριο, παραπέμποντας σε όσα έκρινε το Δικαστήριο στις σκέψεις 221 και 222 της απόφασής του της 18ης Μαΐου 2021, επισημαίνει ότι το ζήτημα που τίθεται είναι εάν, υπό το πρίσμα επίσης της απόφασης αριθ. 390/2021 του CCR, μπορεί να εξεταστεί, σύμφωνα με την απόφαση της 18ης Μαΐου 2021, τις διατάξεις σχετικά με τη σύσταση και τη λειτουργία της SIIJ.
- 12 Η ανάγκη υποβολής στο Δικαστήριο του πρώτου ερωτήματος απορρέει από τη σύγκρουση μεταξύ της απόφασης της 18ης Μαΐου 2021 και της απόφασης αριθ. 390/2021 του CCR, καθώς και από τον κίνδυνο κίνησης διαδικασίας λόγω παραβάσεως σε βάρος της Ρουμανίας.
- 13 Όσον αφορά το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι καλείται να επιλέξει μεταξύ της εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, σύμφωνα με την απόφαση της 18ης Μαΐου 2021, και της εφαρμογής της απόφασης αριθ. 390/2021 του CCR. Ωστόσο, εάν το δικαστήριο επιλέξει να εφαρμόσει την απόφαση του ΔΕΕ και να αφήσει ανεφάρμοστη την απόφαση αριθ. 390/2021 του CCR, θα αντιμετωπίσει πειθαρχική διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 99, στοιχείο ζ, του legea nr. 303/2004 (νόμου 303/2004), δεδομένου ότι η μη τήρηση της απόφασης του Curtea Constituțională (Συνταγματικού Δικαστηρίου) συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα, ενώ στο πλαίσιο της εν λόγω πειθαρχικής διαδικασίας ενδέχεται να ανασταλεί η άσκηση των καθηκόντων του, πράγμα το οποίο θα μπορούσε να θίξει την ανεξαρτησία του κατά την έκδοση της απόφασης.
- 14 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι με την απόφαση αριθ. 1039/20[12] του CCR επήλθε υποκατάσταση των καθηκόντων του, πράγμα το οποίο θίγει σοβαρά την ελευθερία που διαθέτει κατά τη λήψη αποφάσεων, ενώ παραπέμπει επίσης, συναφώς, σε όσα εξέθεσαν οι δικαστές του CCR στην αποκλίνουσα γνωμοδότησή τους, η οποία διατυπώθηκε κατά τρόπο που δεν συνάδει με όσα δέχθηκε το CCR με την απόφαση αριθ. 1039/20[12].
- 15 Κατά την εν λόγω αποκλίνουσα γνωμοδότηση, η απόφαση της 18ης Μαΐου 2021 απλώς επιβεβαιώνει μια μακρά και πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ενώ το

CCR ενήργησε *ultra vires* όταν, χωρίς να μετέχει στη σύνθεσή του *in concreto* ο δικαστής που υπέβαλε ενώπιόν του την ένσταση αντισυνταγματικότητας, προέβη σε εκτιμήσεις επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου.

- 16 Οι συντάκτες της αποκλίνουσας γνωμοδότησης υποστηρίζουν ότι η απόφαση της 18ης Μαΐου 2021 έπρεπε να αποτελέσει πρόσθετο επιχείρημα προκειμένου το CCR να προβεί σε μεταστροφή της νομολογίας του, αλλά ότι, σε κάθε περίπτωση, μια τέτοια μεταστροφή επιβάλλεται βάσει προσεκτικής αναθεώρησης του *Constituția* (Συντάγματος).
- 17 Οι ανωτέρω συντάκτες, παραπέμποντας στο άρθρο 148 του *Constituția* (Συντάγματος), υποστηρίζουν επιπλέον ότι η εν λόγω διάταξη αναγνωρίζει συστηματική υπεροχή του δικαίου της Ένωσης έναντι των αντίθετων διατάξεων του εθνικού δικαίου. Η εν λόγω υπεροχή μπορεί και πρέπει να διαπιστώνεται από κάθε εθνική δημόσια αρχή (δικαστήριο ή δημόσια διοίκηση).
- 18 Επιπλέον, ο συνταγματικός νομοθέτης, επιβάλλοντας σε όλες τις δημόσιες αρχές, συμπεριλαμβανομένης της δικαστικής εξουσίας, την υποχρέωση να *εγγυώνται* την εκτέλεση των υποχρεώσεων που έχει αναλάβει το ρουμανικό κράτος με την προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εξασφάλισε αποτελεσματική έννομη προστασία των δικαιωμάτων όλων των Ευρωπαίων πολιτών.
- 19 Πάντοτε στο πλαίσιο του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος, το αιτούν δικαστήριο, παραπέμποντας επίσης στις αποφάσεις του Δικαστηρίου που εκδόθηκαν επί των υποθέσεων C-64/16 και C-216/18 PPU, φρονεί ότι η διάταξη του *legea nr. 303/2004* (νόμου 303/2004), η οποία προβλέπει την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας και την επιβολή πειθαρχικής ποινής σε βάρος του δικαστή λόγω μη τήρησης απόφασης του CCR, στις περιπτώσεις στις οποίες μια τέτοια απόφαση του CCR στερεί από τον εθνικό δικαστή τη δυνατότητα να εφαρμόσει την απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία, κατά την κρίση του, υπερισχύει, είναι αντίθετη προς το κριτήριο ανεξαρτησίας το οποίο διατυπώνεται στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 ΣΕΕ και με το άρθρο 47 του Χάρτη, καθώς και στη νομολογία του Δικαστηρίου.
- 20 Συγκεκριμένα, το CCR εξαρτά την εφαρμογή των κανόνων του δικαίου της Ένωσης από πρόσθετες και αντίθετες προς τη νομολογία του Δικαστηρίου προϋποθέσεις, όπως η προϋπόθεση ότι οι εν λόγω κανόνες «συμπληρώνουν κενό του *Constituția* (Συντάγματος)» (σκέψη 49 της απόφασης αριθ. 390/2021), ενώ απαγορεύει στο αιτούν δικαστήριο να αφήσει ανεφάρμοστους τους κανόνες του εθνικού δικαίου οι οποίοι αντιβαίνουν στο δίκαιο της Ένωσης.
- 21 Κατά το αιτούν δικαστήριο, το CCR διατηρεί αποκλειστικές εξουσίες εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, μολονότι δεν αποτελεί δικαστήριο ανώτερο του *Curtea de Apel* (εφετείου) ούτε διαθέτει προνόμιο αναγνωριζόμενο από το δίκαιο της Ένωσης που να του επιτρέπει να παρεμβαίνει με σκοπό τη διόρθωση, την

ακύρωση ή την επιβεβαίωση της εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης από τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων της Ρουμανίας.

- 22 Όσον αφορά το τρίτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι ο καταγγέλλων προσάπτει στο εθνικό δικαστήριο ότι υπερέβη την εύλογη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας, καθώς και ότι ο ίδιος δεν έλαβε, επί ένα και πλέον έτος, απάντηση στις αιτήσεις που απηύθυνε στην SIIJ.
- 23 Στο πλαίσιο αυτό, ο Colegiul pentru drepturi și libertăți (δικαστικός σχηματισμός για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες) οφείλει να εξετάζει όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης που οδήγησαν στη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας, η οποία θεωρείται μη εύλογη κατά τον καταγγέλλοντα, περιλαμβανομένων των νομοθετικών πράξεων που ρυθμίζουν τη δραστηριότητα της SIIJ, του όγκου εργασίας της υπηρεσίας σε σχέση με τον αριθμό των εισαγγελέων, του βαθμού δικαιοδοσίας, της συμμόρφωσης της λειτουργίας της SIIJ προς την απόφαση της 18ης Μαΐου 2021, καθορίζοντας εάν οι ενέργειες της υπηρεσίας, υπό το ισχύον νομικό πλαίσιο και με την επί του παρόντος σύνθεσή της, δικαιολογούνται από αντικειμενικές και επαληθεύσιμες επιτακτικές ανάγκες ορθής απονομής της δικαιοσύνης, καθώς και εάν η εν λόγω υπηρεσία είναι σε θέση να διεξαγάγει την ποινική διαδικασία υπό συνθήκες σεβασμού του δικαιώματος κάθε προσώπου σε δίκαιη δίκη, συμπεριλαμβανομένης της πτυχής της διάρκειας της διαδικασίας.
- 24 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο πρέπει να αποφανθεί εάν μπορεί να επιστραφεί η δικογραφία, προκειμένου να συνεχιστεί η ποινική δίωξη από μονάδα της εισαγγελίας, η οποία θα μπορούσε να θεωρηθεί, υπό το πρίσμα της απόφασης της 18ης Μαΐου 2021, ότι ενεργεί παραβιάζοντας το δίκαιο της Ένωσης.
- 25 Εντούτοις, η ανάλυση στην οποία πρέπει να προβεί το αιτούν δικαστήριο αναιρείται από την απόφαση αριθ. 390/2021 του CCR, με την οποία το τελευταίο έκρινε ότι «ένα εθνικό δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να εξετάζει τη συμβατότητα διάταξης του εθνικού δικαίου, η οποία έχει κριθεί συνταγματική υπό το πρίσμα του άρθρου 148 του Constituția (Συντάγματος), με τις διατάξεις του ευρωπαϊκού δικαίου».
- 26 Το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται στην περίπτωση ενός δικαστή του Curtea de Apel Pitești (εφετείου Pitești, Ρουμανία), όπως αναφέρθηκε σε δημοσιεύματα στον Τύπο, σε βάρος του οποίου οι επιθεωρητές του Ministerul Justiției (Υπουργείου Δικαιοσύνης, Ρουμανία) κίνησαν πειθαρχική διαδικασία για φερόμενες παρατυπίες συνιστάμενες στην κακόπιστη ή με βαριά αμέλεια άσκηση των καθηκόντων του, αφότου ο εν λόγω δικαστής, κατά την εξέταση υπόθεσης με αντικείμενο την αμφισβήτηση της διάρκειας διαδικασίας, έκρινε, κατ' εφαρμογήν των άρθρων 2 και 19 ΣΕΕ, της απόφασης 2006/928 και της απόφασης της 18ης Μαΐου 2021, ότι η SIIJ «δεν δικαιολογείται από αντικειμενικές και επαληθεύσιμες επιτακτικές ανάγκες ορθής απονομής της δικαιοσύνης ούτε παρέχει ειδικές εγγυήσεις οι οποίες, αφενός, να επιτρέπουν να αποκλεισθεί κάθε κίνδυνος ότι η εν λόγω υπηρεσία χρησιμοποιείται ως όργανο πολιτικού ελέγχου της δραστηριότητας των δικαστών και των εισαγγελέων δυνάμενο να θίξει την

ανεξαρτησία τους και, αφετέρου, να διασφαλίζουν ότι οι εξουσίες της μπορούν να ασκούνται σε σχέση με τους δικαστικούς λειτουργούς τηρουμένων των υποχρεώσεων που απορρέουν από τα άρθρα 47 και 48 του [Χάρτη]», υποχρέωσαν δε τον εισαγγελέα να απεκδυθεί της αρμοδιότητάς του να αποφανθεί επί της υπόθεσης, με αποτέλεσμα να μείνουν ανεφάρμοστες οι διατάξεις του άρθρου 88¹ του legea nr. 304/2004 (νόμου 304/2004) σχετικά με τον καθορισμό της αρμοδιότητας. Κατά τους επιθεωρητές του Ministerul Justiției (Υπουργείου Δικαιοσύνης) «η αυτεπάγγελτη έρευνα σε βάρος του δικαστή του Curtea de Apel Pitești (εφετείου Pitești) δεν αφορά την ερμηνεία της απόφασης του ΔΕΕ της 18ης Μαΐου 2021, αλλά τον τρόπο τήρησης των δικονομικών κανόνων που έχουν εφαρμογή στην καταγγελία σχετικά με τη διάρκεια της διαδικασίας».

- 27 Τούτου λεχθέντος, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς τη συμβατότητα με την αρχή της ανεξαρτησίας των δικαστών της πρακτικής που συνίσταται στην κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας σε βάρος δικαστή, ο οποίος, βάσει της απόφασης της 18ης Μαΐου 2021, έκρινε ότι οι σχετικές με την SIJ εθνικές διατάξεις αντιβαίνουν στο δίκαιο της Ένωσης.

Αίτημα υπαγωγής της υπόθεσης στην επείγουσα προδικαστική διαδικασία και, επικουρικώς, στην ταχεία διαδικασία

- 28 Το αιτούν δικαστήριο ζητεί την εφαρμογή των διατάξεων του Οργανισμού του Δικαστηρίου και του Κανονισμού διαδικασίας του Δικαστηρίου σχετικά με την επείγουσα προδικαστική διαδικασία ή, επικουρικώς, των διατάξεων σχετικά με την ταχεία διαδικασία.
- 29 Το εν λόγω αίτημα βασίζεται στο γεγονός ότι υφίστανται πειθαρχικές διαδικασίες οι οποίες κινούνται συνεπεία της εφαρμογής του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ήτοι της απόφασης της 18ης Μαΐου 2021, πράγμα το οποίο θίγει σοβαρά την ανεξαρτησία των δικαστηρίων και τη σταθερότητα του δικαστικού συστήματος. Επιπλέον, οι αμφιβολίες που γεννώνται από τις επίμαχες εθνικές διατάξεις επηρεάζουν τη λειτουργία του συστήματος δικαστικής συνεργασίας που θεσπίζεται με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ.